

המביא גם פרק ראשון גיטין

י.

עין משפט
נר מצוה

(א) לעיל ט. ט. (ב) קידושין ע. חולין ד. (ג) [מספיקה פסחים פי"ב], (ד) [בבבא מצ. חולין ע"א], (ה) [בבבא מצ. חולין ע"א], (ו) [בבבא מצ. חולין ע"א], (ז) [בבבא מצ. חולין ע"א], (ח) [בבבא מצ. חולין ע"א], (ט) [בבבא מצ. חולין ע"א], (י) [בבבא מצ. חולין ע"א], (יא) [בבבא מצ. חולין ע"א], (יב) [בבבא מצ. חולין ע"א], (יג) [בבבא מצ. חולין ע"א], (יד) [בבבא מצ. חולין ע"א], (טו) [בבבא מצ. חולין ע"א], (טז) [בבבא מצ. חולין ע"א], (יז) [בבבא מצ. חולין ע"א], (יח) [בבבא מצ. חולין ע"א], (יט) [בבבא מצ. חולין ע"א], (כ) [בבבא מצ. חולין ע"א], (כא) [בבבא מצ. חולין ע"א], (כב) [בבבא מצ. חולין ע"א], (כג) [בבבא מצ. חולין ע"א], (כד) [בבבא מצ. חולין ע"א], (כה) [בבבא מצ. חולין ע"א], (כו) [בבבא מצ. חולין ע"א], (כז) [בבבא מצ. חולין ע"א], (כח) [בבבא מצ. חולין ע"א], (כט) [בבבא מצ. חולין ע"א], (ל) [בבבא מצ. חולין ע"א].

גלוין הש"ם

בתנ"י חוץ מנביאי נביאי ע"י דף קס ע"ב מ"ה ש"ל תמלוק:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה כי וכו' ואי לאו דכתיב וכו' (ב) עבדא דאיכא דקני:

מוסף רש"י

כל גט. כלומר כל שטר (דע"ל ט. ט.). מצה כותי מותרת. לאכלה בפסח ואין בה מושא חששא דמיתין (קדושין טו.) ולא חיישין למתן בפסח (חולין ד.). ואדם יוצא בה ידי חובתו בפסח. שהמטב קצבו חובה לאכול מנה גולה לאשונה דמיתין (שמות יב) בערב תאכלו מנות, ואם ישב ולא אכל עבר בעשה (חולין ד.) ויאלץ בה דלא היו קמחשין ויבאקו של עובדי כוכבים שלא חמרו דק"ל (פסחים טז.) אדם ממלא כריסו מנה ובלבד שיאכל כית מנה אחרת בחמורו, משום דבמלת מנה צנין שימור לשם מנה אחרת דבבבא מצוה צנין מנה כותי אין צריך לאכול מנה אחרת בחמורו דבבבא מצוה צנין (קדושין טו.).

איכא בינייהו שמוס מוצהקין. כלומר ת"ק בשיטתיה דרבי אלעזר קאי ומדרבנן הוא דפסליה דילמא אחי למיסמך אחתומין ולמסורו בפניהם ואתא ר' שמעון למימר אס שמות מוצהקים דעובדי כוכבים הן שאין ישראל נקראין באותן שמות לאו היינו מווייף מתוכו דמורה ר"א דכולי עלמא ידעי דעובדי כוכבים הם ולא אחי למיסמך עלייהו בלא עדי מסירה: **חורה.** רצה לחזור בשניהם לר"מ פסולא דאורייתא הוא דהא כיון דבטיל משלח לשליחותיה דשליח נמלא שאינו שלוחו ואין כאן גירושין כלל והיינו דאורייתא דרחמנא אמר ונתן בידה' וזה לא נתן לא הוא ולא שלוחו: הכי גרסינן **אלא כי קסני מילא דליסא בקדושין.** כלומר כי פרכינן לעיל האיכא מחובר ולשמה לא תשני פסולא דאורייתא לא קסני **אלא אימא מילתא דלימא בקדושין** לא קסני בגון לשמה. ומחובר אימא נמי בשטרי קידושין כדכתיב (דברים כד) ויאלץ מצינו והיתה לאיש אחר איתקוש הווייה ליליאה (קידושין ה. ו. ט. ז.). **אבל פסני נכתב לימיה בקדושין** דמקנתא דרבנן בעלמא היא בגיטין דילמא אחי בעל מערער ופסיל ליה. ועד כותי נמי אינו כשר בקדושין דהאי דאכשרו בגיטין היינו טעמא דללקמן (ע"ב) דעדי הגט אין חותמין זה בלא זה מנה שאין כן בשאר שטרות. וערכאות נמי לימא בקדושין היכא דאיכא עדי מסירה ישראל דבגט ושחרור הוא דגורי דילמא אחי למיסמך עלייהו ומאכרינן ליה גיטא אחרינא **אבל בקדושין** כיון דמאורייתא מקודשת משום עדי מסירה אי אמרת אינה מקודשת שרית אשת איש לעלמא: ופרכינן **חורה גופה איכא בקדושין.** שאם מטר שטר קדושין לשלוחו ורצה לחזור חזר דאין כאן זכות הוא לה דאסר לה אכולי עלמא ומשום האי שטרא אינו מתחייב במונותיה: **בשליחוס בעל כורחה כו.** כלומר דומיא דגיטין לא משכחת לה בקדושין דהא שליח זה משתלח אלנה לגרשה בעל כרחה וכן לעבד לשחררו על כרחו אבל בקדושין לא היה נעשה שליח אלנה על כרחה הילכך הכי קמני צו שו גיטי נשים ושחרורי עבדים שעליהם לא היה נעשה שליח אללן על כרחו ואם רצה הבעל חזר מנה שאין כן בקדושין דאע"ג דחזר לא דומיא דהני הוא: **בתנ"י עד כותי פסול.** דחשידי אעדות שקר: **חוץ מגיטי נשים.** כדמפרש בגמרא: **לכפר עותנאי:** (ג) **מלא כותי מותר.** בפסח לאכילה ולא חיישין שמא החמישה: **ואדם יוצא בה ידי חובתו בפסח.** משום חובת לילה הראשון שהוא חייב לאכול מנה המשתמרת כדכתיב (שמות יב) בערב תאכלו מנות. ואפי' ישנין צה דלא החמישה לא נפיק צה אללן אס כן עבד לה שימור לשם חובת מנה: **דכתיב (שם) ושמתם את המנות וכותים בקיטין הן שזריכה להשתמר לשמה ועושין לה שימור: ר"א אוסר.** אף באכילה כל ימות הפסח דחשידינן להו שמא מחמצי: **כל מלוה שהחזיקו צה כו.** ובהכל שוחטין" מפרש דאחי ר"ש לאוספי אתנא קמא אף מלוה שהיא מדברי סופרים ואינה כחובה במורה אס החזיקו צה קמנין עלייהו: **אפי' שאר שטרות נמי.** דהא לא חשידי: **אי דאחוק.** בהלכות גיטין ופטרות: **ובגון דאחוק צה.** בגיטין ושחרורין: **ולא אחוק צה.** בשאר שטרות: **אי הכי מאי איריא.** דלא אכשרינן בגיטין אללן חד כותי כדקמני מתני' עד כותי דחד כותי וחד ישראל הוא דמכשר אבל מרזייהו כותים לא: **לא הכשירו צו.** בגט אשה: **לעולם כר' אלעזר.** דלמר חשידי. וגיטין מאי טעמא הוכשר עד כותי: **כגון דחסיס ישראל.** עד השני: **לצפוף.** תחת כותי: דאי

כי קתני מילתא דלימא בקדושין כו. כל הני לימא בקדושין דמוליך ומביא בגט משום עיגונא אללן כאלן^א אס מרצה לא תקבל הני קדושין^ב ועד כותי לא שייך בקדושין דבגט הוא דמכשיירין דלקמן משום דעדי הגט אין חותמין זה בלא זה (ב) דאי לאו דכותי חזר הוה לא הוה מחמס ליה מקמיה אללן בקדושין חותמין זה בלא זה דלא שייך למיגור משום כולכס דגבי גט גזרינן שמא יאמר כולכס חתומו ואס יחתמו זה בלא זה לאמר שחתמו צו שנים ויתגווה לאשה ומסורו שהיא מגורשת ותלך ויתנשא ובעל קפיד אללן בקדושין אין לחוש אס מסורו שהיא מקודשת^ג והא לא שכיחא שתקבל קדושין מחמר כיון שצורה להיות מקודשת וכן ערכאות כיון דאיכא עדי מסירה ישראל כשר בקדושין אע"פ שחותמין עובדי כוכבים דליכא למיחש דילמא אחי למיסמך עלייהו דלא אחי לדי תקלה צמה שצורה להיות מקודשת כדפירשנו וא"ת והאיכא זמן ששו גיטי נשים לשחרורי עבדים^ד כדאמר^ה בפרק ד' אחין (יבמות דף טז:) והא (ו) עבדא איכא דקני צכספא איכא דקני שטרות ותקון רבנן זמן^ו ובשחרורי עבדים איירי ולא כמו שפירש שם בקונטרס שטר מכירת עבד דא"כ^ז הוה מלי למפרק^ח מקרקעות וכל שטרות^ט ועוד דאיתו^י אינו נפסל כשאין צו זמן אללן בשטר שחרור איירי שנפסל בלא זמן כמו גיטי נשים ו"ל דכיון שרגילין לעשות זמן צבל שטרות לא תניא כדא"ס: **בשליחות בעל בורה כו.** פי' בקונטרס והכי קמני צו שו גיטי נשים ושחרורי עבדים שעליהם זה נעשה שליח אללן בע"כ ואס רצה הבעל חזר מנה שאין כן בקדושין דאע"ג דחזר לא דומיא דהני הוא ואין נראה דאי מיייר בשליחות בעל כורחיהו רבנן נמי מרוד דחזר בעבד ואין זמין לו בעל כורחו^א ונראה כפר"ח דכיון דבעבד ואשה איכא שליחות בעל כורחיהו הוה אמיינא דאין יכול לחזור דכיון דצא ליד השליח כאילו צא (ל) ליה דמי כיון שאין יכולים לעבד אללן בקדושין דאין בע"כ פשיטא דחזר ומילתא דלימא בקדושין היינו דלימא חידוש בקדושין וקשה לימא דשוו לבע"כ והוה ארבע אפי' לרבנן^ב: **מצת כותי מותרת.** ואס תאמר הלא גזרו על פתן כדאמרין פירקי דרבי אליעזר (פ' ג) (ל) לפי שהיו מצטלין בנין בית המקדש בימי עורא^ג וקמני התם מכלן אמר רבי אליעזר כל האוכל פת כותי כאילו אוכל צה חזיר ותניא נמי בפ"ק דחולין (דף יג.) גבי מין פתו פת כותי ואור"ת דמיינא צעיסת ישראל שעשה כותי מנה ממנה^ד וא"ת אמאי יוצא ליה ידי חובה דילמא לא שמרה לשם מנה דחשידי אלפסי עור וגו' ו"ל כגון דקים לן דאין לכותי מנה אחרת שיוכל לאכל צה ידי חובתו כדמשמע בריש חולין (דף ז.) קוטע ראשו של אחד מהן ונתנו לו אללו מותר לאכול משחיתו: **ואדם יוצא בה ידי חובתו.** זו אף זו קמני ואשמעינן דבקיטין צשימור לשם מנה: **אי תנא קמא אפי' שאר שטרות נמי.** אור"י דמשמע דלת"ק^א מהניא כתיבה^ב לחודיה אע"ג דלא אחוק מדלל קאמר את"ק אי דאחוק כו' כדקאמר ארשב"ג וא"כ פשיטא ליה לש"ס דמנה לא אחוק פירוש אין ידוע אי אחוק דאי מנה כתיבה ואחוק מנה ליה לש"ס דכתיבה לחודיה מהניא לתנא קמא^ג וכן משמע בפרק קמא דחולין (דף ז.) דמעיקרא מוקי פלוגמיהו כתיבה ולא אחוק דלת"ק מהניא ולרשב"ג לא מהניא ופריך האי כל מנה שהחזיקו צה אס החזיקו צה מיבעי ליה משמע דלא ידעי לן אי אחוק צה מדקאמר אס אחוק צה מיבעי ליה וקשה דלמאי דמסיק התם דאחוק בלא כתיבה איכא בינייהו דלתנא קמא לא מהני חוקה לחודיה מהני אע"ג דלא מהני לרשב"ג כדמשמע הכא כ"ש דמהני חוקה לחודה דעדיפא דמהני אף לרשב"ג ודוחק לומר אע"ג דממילתא דתנא קמא אין להוכיח דלא מהני חוקה לחודיה מהני אע"ג דלמסקנא דהתם מנה כתיבה והחזיקו צה והשתא יש להוכיח מתנא קמא גופיה דחוקה לחודה לא מהניא מדנקט מנה דכתיבה ואחוק דאי חוקה לחודה מהניא הוה ליה למינקט שחיטה דליכא אללן חוקה לחודה ואס תאמר אס כן מנה ליה דכתיבה לחודה מהני לתנא קמא אע"ג דלא מהני חוקה לחודה מהני לרשב"ג ויש לומר מדלל מפרש בדהיא מצת כותי מותרת הואיל והחזיקו צה משמע דלא הו טעמא אללן משום דכתיבה שהוא טעם הידוע לכל בלא שום פירוש ואס תאמר כיון דלתנא קמא חוקה לחודה לא מהניא לחודיה לא מהניא לרבנן שמעון צן גמליאל דפריך אי אחוק כו' דילמא כתיבה דעדיפא דמהני אפי' לתנא קמא וכל שכן דמהני לרבנן שמעון צן גמליאל ועוד דמסקנא דחולין הוה ליה למימר אחוק בללא כתיבה נמי איכא בינייהו מדלל קאמר

נח א ב מ"י פ"ו מהל' עבדים הל"ו סמג עשין פו ט"ו ע"י ז"ד סי' רפס סעי' מו:

מוסף תוספות

א. לא תקינו בקדושין, דלא שייך כאן טעמא דעיגונא. מוס' ה"א"ש. ב. אם לא יהא מקיים ועד שחזר שנועשה לשמה. מוס' ה"א"ש. וכיון דבדידה תליא מילתא ואידי שקלא ליהו מדעתה, ואי אתי בעל ומערער נמי מצי מרש לה, למאי נחיש לה. רש"י. ג. [ד"ל] נפיק מינה חורבה. מוס' ה"א"ש. ד. וליתיה בקדושין. מוס' ה"א"ש. ו. לידע מתי נאסר בשפחה והוה בבבא ישראל. מוס' יבמות ל: ד"ה והא. ופי' מוס' קמא ח. ד"ה מפני שאומר טעם אמת. ו. מ"ש דנקט עבר. מוס' יבמות ל: ד"ה והא. ז. [מ]שטר מכירת. מוס' יבמות ל: ד"ה והא. ח. שכתבין בהן זמן. ט. שטר מכירת עבר. מוס' ה"א"ש. י. כיון דעומד וצוח ואומר שאינו רוצה להשתחרר ודאי חוב הוא לו. מוס' ה"א"ש. יא. ועי' מוס' ה"א"ש וירע"א שמע"ל. יב. וליכא לבימור דהיינו בכרתים ראשונים דכתוב בהם ואת איהיהם היו עבדים, דהא. מוס' חולין ד' ד"ה מלת. יג. [וב]מוס' קדושין ע. נשים ושחרורי עבדים אשה והכשירו אע"פ שהיו ר"ג לכפר עונתי גט אשה והכשירו אע"פ שהיו עדין עדי כותים פי' כל שטר שחתום בו עד כותי פסול שהכותים הם חשודים להעיד עדות שקר חוץ מגיטי וכו' לקמן מפרש טעמא א"ר אלעזר לא הכשירו בגט אלא ע"א כותי בלבד ובגון דחתם ישראל לבסוף

פסקי ר"ד

כל גט שיש עליו עד כותי פסול חוץ מגיטי נשים ושחרורי עבדים ומעשה שהביאו לפני ר"ג לכפר עונתי גט אשה והכשירו אע"פ שהיו עדין עדי כותים פי' כל שטר שחתום בו עד כותי פסול שהכותים הם חשודים להעיד עדות שקר חוץ מגיטי וכו' לקמן מפרש טעמא א"ר אלעזר לא הכשירו בגט אלא ע"א כותי בלבד ובגון דחתם ישראל לבסוף